

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Sefer 'Atsmot Yosef

Ibn Ezra, Joseph ben Isaac

קחצי נב פסוי, ארזע נבא

Nidpas ... poh Śaloniḳi, 361 [1600/1601]

ב דומע בי פד ד הכלה

[urn:nbn:de:kobv:517-vlib-11767](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:kobv:517-vlib-11767)

בשמואל וכתבתי יישוב עליו ותקנתי לשונו שררה
 סגבל בו טעות אבל כדברי הרב מהר"ק ז"ל הנה לא
 מצאתי ידו ורגלו וכעת נתחדשו לו דברי ה מהר"ק
 לך חג הימן ז"ט שכתב על דברי הר"מ חקירה
 או זה פירוש מהתוספות מה וכתב זל איכרא
 דאפשר למומר דל"ל להר"מ דפליגי רב חקרא
 ואכ"י ורבא היכא דלא ינא חכילוק ל ופקק כרב
 חקרא ע"כ ועם שהרב הנזכר הסכים לאמת כדברי
 הר"מ שפוק באכ"י ורבא כשאר הפוסקים מ"מ
 כיון שינא מכוון לפקק אפשר שהוא גם כן דעתו
 של הרב מהר"ק ז"ל הנה וכאמת לא יכולתי להלום
 אותו הפירוש כדברי הר"מ ז"ל : עוד הוקשה
 להרב מהר"ק כל דברי התוספות בד"ה אם הקלנו
 בשכ"י וכו' ע"ש בכת בות דאם יקנ דעדו טומאה
 קאמר ע"י כ"ג הימן ז"ט ודבריו ראויים אליו ז"ל :
 אחרי כותבי המכתב כאו תשובות הרב מהר"ק
 ז"ל הנה וראיתי שגשאל לו מוכס גדול מוכק לשון
 זה והשיב סגבל טעו כרפוס ותקוב כתו בתשובות

הלכה ד רף י"ב עמוד ב

ההוא גכרא דאקדיש בשוטיה וכו' ועל
 דמונער שליחי דרכן פרטי שקס
 עליו והכחו וכפרק עשרה יוסקין דף ע' בעוכר
 דרב יהודה בר יוחנן וכו' אל חמישי שמתיה מר
 מטוס דניער שליח דרכן ופרטי כיוה חת שלוחו
 לכניו וחייב מלקו דרב מנב ד חמוח דמונער שליח
 דרכן כדאמו פ"ק ע"כ :

ויש לדקדק היכי מיייתי מרב דמנדיק
 לעיני שמתא ונראה דרבי זל
 מחלק בהך עיכרא דמנדיק רב להך דפרק עשרה
 יוסקין דיש לחלק דהתם שאני דננע ככבוד רב
 יחוקאל ומ"ש התם מנדיק וכו' כלומר דהתם מנדיק
 למוח דמונער לשליח מטוס הכי הכא חלקי דרגא
 ומשמתינן אבל הר"מ ז"ל טעו עגמו לנב
 אחר וחלק בין העניינים וכתב בה תלמוד תורה
 פ"ד ככ"ד דברים שמנדיק את האדם כתב א מהס
 שהוא המוכה שליח כ"ד וכהלכות פנהדרין פ"ב ה
 כח ז"ל וכל המנע שליח כ"ד יש לנב ד רשות להכותו
 מכת מרדות ע"כ הוא ז"ל חילק בין מנער למוכה
 דמכוח כתב דמנדיק לו וכמונער כתב שמכין לו
 מכת מרדות ולפ"ז גריע טכ"י מנער ממוכה דמכוח
 מנדיק אוחו וכמונער מכין אותו והר"ן ז"ל כתב
 על דברי רש"י דלשון מנער לא משמע כוליה האי
 אלא אפילו מכה אותו כפני אחרים ומכ"י שו
 הר"ן ז"ל מפרש בהך דשמעתין שהוא המוכה הפך
 מ"ש הר"מ ז"ל דלהרמ"ב חייב דנוי ולפ"ז מ"ש
 הרב מהר"ק ז"ל הנה כה פנהדרין דברי הר"ן ז"ל

והרב חיינו ענין לרעת הדמב"ס ז"ל :

בעל הטורים כ"ה ק"ח כתב
 דהמונער מוכין אוחו מבת מרדות
 וכטור י"ד בה ג' דנוי ומרס העתיק הכ"ד דכרוס
 שמנדיק עליהם וא מהם המוכה שליח כ"ד והוא
 ודאי ע"ד שפירשתי על דברי הר"מ ז"ל :
 וראיתי לכענ הטורים שפקק בעיור א"ה הימן כ"ד
 כ"ס הר"ש שאין הלכה כרב חלל בהא הלכה סי
 כרב שמלקין על המוקדש בביאה ולא באינין ע"כ :
 ונראה לי שמקומו הזה לא כיון הטור לשקו כהר"ש
 שהרי בעל אלו המקומות שכתבתי פסק כנהדרדעי
 גם לשון הטור אינו מדוקדק שכתב כה"ה הלכה
 קרב וכו' בכ"ד רב פליגי כזה עם אמורא אחר ואינו
 כן דרב יוסף ונהדרדעי הוא דפליגי במלתיה דרב
 אי ככלה מנדיק או דילמא כיוקדש כביאה לתרתי
 וכיון ק"ד כתב הטור דהמונער מורעא אטעא
 משמתינן ליה ובסימן קמ"א כתב הטור דכ"ה ה
 הר"מ ז"ל דהמונער מורעא על הנט מוכין אותו
 מבת מרדות וכו' ועל הין חתן הדר בבית
 חמוי נראה ש"מ הר"ש ז"ל כזה דמנהג העול הוא
 דקאמר איכרא דכינמות פה"ג כתב דכ"ה כוכבי
 הלך אחר היקל וכו' והתוספות כתבו
 דאפי' למחן דחיים מה שדרים עכ"ל הוא כשכ"ל
 טובת הנאה וכו' ויש לתמוה איך נמלט מהאיסור
 משי"ס ע"כ הנאה וכו' : ונראה דבשלמא מ"מ
 שאינו מקבל ט"ב בת הכאת מונה אית ביה חשדא
 שיאמרו דמשום פריצות הולך סס אבל כשדר גוס
 כשכ"ל טובת הנאה ודאי יאמר דמטעם זה דר"ש
 לא טעום פריצות ואפשר עוד דכיון דאית כרכר
 איבוד משון אפילו יאין דחיים יאמר דכיון דהרכר
 אין בו איסור אלא חשש בעלמא יאמר דלא חיישיק
 למלתא דאיסורא :

הלכה ה

דף י"ב ה"ה הוא גבר דקריש
 כגיפית וכו' אמר רבא מנא
 גמינא לה וכו' מאי רצתה ומאי לא רצתה אילמא
 רצתה דאמרה אין לא רצתה דאמרה לה וכו' :
 וקשה בין דאיכא חלוק אמנעו דהיינו דאישתיקה
 אס כן מאי קאמר רבא מנא אמנא לה וכו' נימא
 דהכרייתא נקט הב קניות דהיינו קידושין ודאי
 היכא דרצת וקידושין שאינם כלל היכא שלא רצת
 הא אישתיקה הייא כפק מקודשת ובשעת מתן
 מעות אפילו אישתיקה הויא ודאי מקודשת ולהכי
 קתני ברישא בשעת מתן מעות מקודשת ולא קתני
 רנה ולא רנה כלל ונ"ע ובהך ברייתא דפריך לקמן
 קדשה בגזל וכו' הוה מני למימר דאיירי כשאמר
 אין אלא שיה הוא חסר בכרית כיון דקתני דברי
 המקדש אבל אוקמת דשדיק אינה אוקמת דכה"כ

עצמות יוסף

האשה נקנית

ומה

שים לעצמך הלכ' כתוב בסידור בספרי
 הפוסקים דשתיקה לאחר ימתן יגיע
 לא מקמיא וכתב הרמב"ם הבינה"ה כג' מהלכות
 אלוטות זל שאם נתן לס' כסף בתם וחזר ואמר לה
 באי את מקדשת לי והיא רונה נרדף שיטול הכסף
 ממנה ויחזור ויתכנו לה בתורת קידושין ע"כ
 וזכה מלשון חומר והיא חונה משמע האמרה אין
 ואפילו הכי כתב דנרדף שיטול הכסף וחזר וכו'
 דאם לא כן אינה מקודשת ולפי' ד' דאף על גב' ד'
 מהיכל האמרה אין חחה מתן מעות מקודש שלי
 התם דכתבו בתיה' פקדון ח' כהיה דנפית דאם
 דכתבו כתיב קדושין חבל הכא שנתנו בתם ואפטר
 דבתורת מתנה יתכנו ויהיה ח' ח' אפילו אמרה
 אין אחר כך אינה מקודשת אלא אם כן חזר וניטל
 ממנה וכ"כ הרב מוהרש"ך זלה"ה בחלק ח' סימן ע'
 והרב מורי הרש"ם בחל ח' סימן ל' ד' ועם שהוא
 זל הכין דכתיב הרש"ם זל בפנים אחרות
 וכתבתי כדבריו הר' שבא בחש' נרדף לישול וכו'
 אי גבתחולה הוא סקאם וכלאו הכי ספקא הו' או
 לא

וראיתי להרב מהרי"ל חלק ג' סימן
 כ סקר הקירה ב' וכתב על
 דכתיב הר' שבא זכרי דכריו נרדף שאלה דשתיקות
 לאחר מתן מעות דאמרו בגמרא היינו היכל שלא
 בא לידו בתורת מתנה ולא בתורת פקדון לא כעין
 היה דאמרו כן וכו' והנה משמעתיך דאם
 דגם כפקדון אמרו כן שתיקה לאחר מתן מעות וכו'
 יש לי ביאור על דבריו כתבתי בארוכה בפירושי
 לה"ה ע"ג כמחלוקת שכתב הרב בן דביעוריוחס
 להר' שבא ויש ליעשה עיון בחקירה ה' שחקר
 הרב זל ואמ' לא יכאתי בזה דק לפרש מה שנוגע ל'
 לענין ההלכ' לכה עם פירוש הרבנים שפקדו דימי
 הלכות ומתן יותר ומ"מ להיות עמין מנוי בכל יום
 מהאיש מתן לאשה הכסף ואחר כך אומר תהא לי
 מקודשת דאיתי לכתוב דשתיקה וכו' בפירושי
 לה"ה ראיתי לסו' להחמיר והכא תידאיה מהרב
 מוהרי"ב זלה"ה וכתבתי בתישבותי בדבר וראיתי
 להחמיר בראיה מפורשת מדברי הר' זכא סימן ק"ע
 על מי סודק הטבע בחינן ותכף אמ' כתב' מקודש'
 וכו' כתב זל זאף להר"ף שכתב דוקא כשכא לידה
 בתורת פקדון הוא דאמרו כן דשתיקה דלאחר מתן
 שעות לאוכלוס הוא חבל כשכא לידה שלא בתורת
 פקדון גריבא גט ספק וכו' בנדון זה אין לחוש
 כלל דהא טעמא דרב הונא הוא משום דאי לא נית'
 לה תשדית ונבדק זה כבר העירו הערי' שכשמוע
 דברי הפוסד הסטול את בגדיו וכו' ע"כ כבר
 מדבריו זל דכל שלא השליכו ספק' הו' לרע הר"ף
 וראיתי בתשובות באו משדש מהרב מוהרי"ק כדמי

קידושין סימן כ' כתב זל דגם להר"ף זל דאם אינה
 מקודשת וסיים זל הא קמ' דלא חש רב הונא כרית
 דרב יהושע כההיא דנפית דאמר הלל מוס' ד'
 דמעיקרא בתורת קידושין יתכנו ויהיה חבל ח'
 לא יתכנו ויהיה מעיקרא בתורת קידושין מודה
 דשתיקותא דלאחר מתן מעות לאו כלום הוא וכן
 מכוחר בדברי הר"ף זל חש ע"כ זל ולי נר' דלא
 הקילו חלא דוקא כפקדון דמחייב באחריותו חבל
 כל שלא כה בתורת פקדון דאוי להחמיר לדעתם
 זל וכן דקדק הר"ב זל שכתב זל ואפילו לדעת
 הר"ף שכתב דוקא כשכא לידה מתחילה בתורת
 פקדון וכו' חבל כשכא לידה שלא בתורת פקדון
 נריכ' גט מכפק עכ"ל באופן דכה הוא דה' מוהרי"ק
 זלה"ה שכתב בתשובה נדמה לחוש ולהחמיר לעד
 מטעם זה :

הלכה ז

כסס שאין אשה וכו' יט
 לדרק מנה ליה כפשוט ד'
 דאשה אינה נקנית בפחות משה פרוטה ח' משום
 דבתיב כה כסף ואין כסף כח' משה פרוט' וכמ'
 התוספות לעיל כר' פ' פ' דה' ומשה כפחות וכו'
 כמו כן בסדה כסף כתיב ומה נרדף למילף מאשה
 ואי יעלה על הדעת דכסף הו' כחות משה פרוטה
 ועמא דאין אשה נקני' דכחות משה פרוט' מש' פ'
 דהיא לא מקני' ענמה וקפדה כהכי בסדה דליכ'
 למימר הכי מכלן דאינו נקנה כפחות מש' פ' :

ונראה

טעם האשה היא משום דאף
 כסף כחות משה פרוטה חבל
 בסדה כיון דאכי' בחליפין נקנה דהו' פחות מש'
 חס' כן נלי' לנ' דכסף דסדה הו' כחות משה פרוט'
 לזא כסס וכו' וקנין כסף לחד וקנין חליפין לסוד'
 כן ל' לתירוק הראשון שכתבו התוספות דגזור סדה
 מאשה :

ואיכא

עד דעביד וכו' לא ס' דכתיב
 בייחסי אה אכלה הארץ פסוק
 זה הוא כירמיה פרשת כג' ולא הובר' עס' דגיס'
 שבים וכיון שכן מכלן דכחדא מהנך חייבים העונש
 דילמא מפני' האלה תאכל הארץ ולא יותר :
 זכשכועות דף ל'ט איתא אח' פסוק זה וכתוב עכ'
 תאכל הארץ' נראה דג' יליף כיהיבי דהתם
 הו' עס' דגיס' שבים הבא נמי ג' :

מי כתיב

וכרזו פרטו כתיב : יט
 לדרק דע' כ' אין לרק בזה
 שהרי חלה וכחש כתיב כו' ח' ובחלה לתודא סייבי'
 עונש זה והר' שכתב גרים חלל' והשתא הדב' ביה מ'
 מוחי דקאמר לעיל ולפי' מהי דבתיב גבו חלה כו'
 איכתי חלה אכלה ארץ' לא הו' חלל' אכלות לחוד :
 חבל יט לדרק' לישאל דאיתא בשבועות דרך פתם
 כמו שהשת' למעלה

חל כיון
 הלכה
 תוספ
 לעיין מח
 וכו' כיון ש
 ונר' דבקו
 מודכתיב
 חינו כן
 הקרככות
 ובתירוק
 לא דרשי
 גוא באמו
 ולעני
 ואת
 והאמ' רב
 דרכא טע
 והר' מנס'
 קרקע בין
 כמ' דעכ
 איכא טעמ'
 שאינו כעין
 שעבור ד'
 גבו מעות
 קשיא מודי
 לאו דאורי'
 אמא אפילו
 עס כל זה
 דאורייתא
 הכר דבין
 מתקין ויפי'
 דברק ישיב
 אכומס דה'
 ראוי וכו'
 לענין ירושת
 ותמרה
 דרכ' פפא
 אין לנ' פ' פ'
 וכו'

עצמות יוסף

אל כיון דלא כתוב בראש המקרא אינומן מנין זה והוא היותר חמור מכל מה שהזכיר :

הלכה ו הרור

יתבי וכו' הא דתקן האשה

תוספות

וענין מאי דדחי התם כתמיר בשחט שאני מנורע וכו' כיון שהקושי היתה ממנורע ולא משאר קרבנו ומר דבקושי הוה ק"ל דהוי משונה משאר קרבנות מודכתיב זאת תהיה דהוי עבוכא ומשני דאדרכא הוינו בן דאדרכא מנורע שאני אבל לעולם דכל הקרבנות אפשר להקריב העולה קודם החטאת ובתירוק הגמרא דתירוק שאני עולה וכו' ז"ל דהשת לא דהשיגן קרא דאשר לחטאת ראשונה לבנין אב והוא באמת דבר דחוק לעירוש ז"ל גם לפירוש השני שפירשין וכו' :

ולענין

הלכה פסק הר"מ כפ"ק מה' מחסרי ככרה דשעבודא דאורייתא וכו' כפיא מהלכות מלוה :

ואת

הא בפרק גט פשוט קאמר רבה שעבודא לאו דאורייתא ופרקי והאמ' רבא גבו קרקע יש לו גבו מעו' אין לו ומקיין דרבא טעמא דבני מערבא קאמר וליה לא ק"ל והר"מ כסבר ג' מהלכות נחלות כתב דבין שבגו קרקע בין שבגו וכו' אין לו ולכאורה דין זה הוי כמ"ד שעבוד לאו דאורייתא לא קשיא מירי דהתם איכא טעמא רבה דכתיב ככל אשר ימצא לו וכל שאינו בעין לא קרינן ביה ימצא לו ואפי' מאן דאמר שעבודא דאורייתא פ"ל הכא דבין גבו קרקע בין גבו מעות אין לו ומאי דתלי בגמרא הא כהא לא קשיא מירי דמכ"ס פריך דהזכי קאמר רבא שעבודא לאו דאורייתא הרי קאמר רבה דגבו קרקע יש לו שאם אפילו התם דקרא כתיב ככל אשר ימצא וכו' גם כל זה אמר דיש לו א"כ ע"כ פ"ל דשעבודא דאורייתא אבל מאן דפ"ל דשעבודא דאורייתא מני סבר דבין גבו קרקע בין גבו מעות אין לו כיון דלא מתקיי' ה"פיר קרא דכל אשר ימצא א"כ שבס ז"ל כתב דברק יש כחליון דף קכ"ה טעמא דבין גבו קרקע זכו משום דהכי לא הוו מעורבבין אביהן והוה ליה דאורייתא והאם בן אף על גב דשעבודא דאורייתא לענין ירושת בכור בעי' מוחזק גמור ולא יהיה ראו' כלל :

ותמרת

מבעלי התוספות שכתבו פ"ב יש נחליון דף קכ"ו ז"ל ע"כ פ"ב סבר הכא בין גבו קרקע בין גבו מעות אין ליה פ"ב ק"ב שעבודא לאו דאורייתא דבשלהי

האשה נקנית לח

גט פשוט מדמי להו אהדדי דהרי ככימה שכתבת במכ"ס פריך כדכרישית והוא נחות לקיים ההלכה דשעבודא דאורייתא :

פיסקא וק"ו

את ענמה וכו' לא מיתת בעלים מכלן מהקשה דאחרת לאמה לא מני אתיא דלא איתקש' אלא לענין הכנסו' כדכתב' א"כ אחרת יקחו וכו' לא לענין יניחות :

והא

ערוות וכו' יש לדק' דאיכא למפרך וזה לערוות שכן אפילו בגט אכורי ואפשר דעל סברא דאברה מתירה לחודיה הוה דפריך א"כ איכא למעבד יוכיח מיכא' שחין לה כפי' דאם נתן לה בעלה גט אכורה ליכס' ואם מת' מותרת לו :

סברא

הוא וכו' : יש לדקדק כימא דקרא דספר כריתות מעט הך סברא דדוקא ספר כורתה ולא דכד אחר :

וכראה דלא ממועטין מהך קרא כי אם יניחות ה' הנעשות בידי אדם דומיא דגט אף ק' דלקמן פרש"י על מאי דקאמר לכו' בעשה וינחה והוא על ידי גרושין ולא על ידי מיתה דוולחה לזו ולא לאחרת וכו' הרי דקאי בגרושין וממועט מיתה ולא יכח לחומר דמייטורא דוולחה דריש דהא אינשריך לכמה דרשות כהאי' מקדש :

הא

דלא פריך והא ע"ע ושפחה כנענית דמאן דאב' להו בעבדות לא שרי להו מילי דעבדות שאני דהוי מחומו' ס"ל אדם שמיחו' ל' לגרושין וע"ע גם כן דמיו לממון בתוך שש :

ודילמא

אין לה בניס אס' רח לעלמא וכו' : יש לדקדק דאם כן לא תהיה אשת המת החונה לאיש זר דכח' רחונא באין לה בניס למה לי כיון דככל גוינא אסירא : וכרא' שכל לתת עשה כיש לה בניס שאינו חייב על לאו אלא דוקא באין לה בניס :

עור

קשה בהאי דפריך ואימא לכ"כ בלאו לכולי עלמא כעשה דאם כן לא ת' תהיה אשת המת החונה דכתב רחמנא למה לי וגראה להטיל בו איסור נוסף מלבד העשה ותוספי' ר"ד כתב ענין אחר ע"ש :

אלא

מדאמר רחמנא וכו' : יש לדקדק דילמא הוי אלמנה שנחלנה שהחלונה התירה הכתוב ליוצא דחליצתה פקיעה אלמנותה ואפי' הכי אסרה לכולי עלמא אבל לכ' שרי' שכן מנינו התירה מונקרא שמו כישרא בית חלוץ הנעל כדלקמן : וכראה דאם לא ידענו דמיתה מתירתה לא דרטינן מכית חלוץ הנעל היתר חלונה :

תוספות